

HYGG & HOYR

Mikudagur 31. mars

Einstaklingurin mótvegis bólk-inum

Avmarkingarnar hjá einstaklinginum í tí litla samfelagnum er temað í filminum, sum ungfolk úr Føroyum, av Álandi og av Bornholm eru í holt við

Turið Kjølbro

Í hesum døgum eru fimtan ungfolk av Bornholm, Álandi og úr Føroyum í holt við at gera ein film. Fyrirtekingarnar til upptøkurnar fara fram í Norðurlandahúsinum, og upptøkurnar verða gjørdar innan- og uttan-dura í og kring Havnina.

Talan er um norðurlendsku filmsverkætlanina Norðbúgar, Oyggjábúgar, ið Mikkjal Helmsdal, sum er stjóri á Nordisk Institut á Álandi, hevur tikið stig til.

Umframt tey fimtan ungu eru meiri enn tjúgu sjónleikarar og statistar við. Ungfólkini hava

sjálv skrivað handritið. Tey hava øll uppgávur í filmsgerðini, men fyra teirra hava leiklut í filminum.

Afturat sær fva tey umframt Mikkjal Helmsdal, ið er leiðari fyri verkætlanina, Hans Petur Hansen, myndamann í SvF, Pitte Tørnroth av Álandi, ið er filmsleikstjóri, og Thomas Brandt av Bornholm, sum er myndamaður og leikstjóri. Eftirviðgerðin av filminum verður á Álandi, Ein lítill frumsýning verður á Álandi, og so er ætlanin, at filmurin skal visast í sjónvarpi á Bornholm, í Føroyum og á Álandi í heyst.

Temað í filminum, einstakling-

urin mótvegis bólknum, er eitt eyðkenni, øll í verkætlanini kenna til úr teirra heimliga umhvøvi. Men sjálv søgugongdin er universell.

Filmurin er um eina dómadagssekt og eina unga gentu, ið er farin úr sektini, tí hon hevur fingið eitt barn. Hon roynir at venda aftur, men verður avvíst. Ei heldur er hon velkomin aftur hjá foreldrunum. Hon velur so at stoyta seg í havið saman við barninum, men barnið yvirlivir og verður borið aftur til sektina, ið tá er í holt við at fremja felags sjálmorð. Sektin heldur, at barnið er frelsarin, tey hava biðað eftir. Men tað er ov seint, tí tey hava longu tikið eitur.

Hetta er ein filmur um religiosa fanatismu og yvirdrivnan dómadagsotta. Tey ungu hava havt friar hendur at skapa tað, tey hava havt hug til. Filmurin avspeglar onkusvegna tað, sum rorir seg millum ung í dag. Í øllum uppskotunum,

ið hava verið frammi, hevur ein ávisur framtíðarótti gingið aftur. Undirgangur, vanlukkur og slíkt, sigur Mikkjal Helmsdal.

Endamálið við verkætlanini er at skapa samstarv millum ung í Norðurlondum.

Hesi búgva øll í smáum og lutfalsliga avbyrgdum samfeløgum. Ung hugsa ofta ikki um seg sjálv sum norðurlendskar borgarar, sum føroyingar ella sum bornholmarar, men heldur sum ung, ið eru partur av einum

altjóða universellum mentunar-umhvøvi. Tankin aftan fyri verkætlanina er, at ung fólk hitta onnur ung við ymiskari bakgrund og at tað fær tey at grunda og hugsa meiri um seg sjálvi og sin uppruna. At fáa innlit í, hvat tað er at vera norðbúgvi.

Tey skulu eisini fáa nakað burtur úr fakliga. Læra at brúka miðilin bæði tekniskt og til at siga eina søgu, sigur Mikkjal Helmsdal.

Norðurlenska filmsliðið verður saman í 12 dagar í Føroyum

Mynd: Jens K. Vang

Útsjón - um loftmiðlar okkara

Nú er tøgñ allan dagin

Einki er sum at mala millum húsin í Havn.

Minnist skúlatíðina. Stunandi heim í døgurðatímanum. Úr øllum húsum stendur ein roykur av mati, og so útvarpið for frá. Klassiskur tónleikur – undarligt sum man altíð verður svangur av tilikum. "Vit hava nú tíðindi og síðani koma kunngerðir." Ná, nú byrjar tað. "Kunnu tit ikki halda munnið meðan tíðindini eru?" rópar onkur pápi (sum allarhelst starvast innan tað almenna, tí tað gera øll havnafólk). Familjan tigur. Útvarpið górrar víðari. "Og so út í heim", sigur útvarpsmaðurin. Nú kovir málageip-anin frá familjuni útvarpsmannin. Hví skulu tey hoyra um hungur og bumbur? "Og vit eru so komin til andlátini"... "ssh" siga øll og venda oyranum móti útvarpstólinum. Trý eru deyð í dag. Andlitsbráðini frysta, knýklar í bryr, samkensla. Konan spekulerar. Hvøri mundi tey vera? Spyr mannin. Tey kjakast. Áh, jú nú veit hon. Ojesus sum tað var forferðiligt!..

Tey kova aftur útvarpsmannin. Veðrinum lurtu vit ikki eftir í Havn. Hví skuldu vit tað? Áh, nú mundi eg gloymt tað – blokadvaktir lurtu sjálvsagt.

Mangan frægari ikki at dekkja eitt oki

Nú er einki. Tøgñ allan dagin. Einans tvær tíðindasendingar, har evnini eru verkannið/-fallið og so stóðan í Jugoslavia (sambært vesturlendsku tíðindastovnum).

Alternatið er so tær útlendsku fjøldarvilleiðandi ráðsinar, bæði útvarps og sjónvarps. Enn eru okkara loftmiðlar tibetur ikki bundnir at teim ovurhonds stóru kommersiellu handilsstýritokunum og lýsingakrónum teirra. Henda fokusering á móttakarakanningar, -bólkur, -tøl og marknaðarpartar, sum í størri og størri mun, ikki einans ásetur skrána, men eisini hvørjar meiningar eru borðbærar og góðtak-ligar. Ilt kann tá vera at seta spurn-arkin við átrokandi og ivasom mál, sum áttu at komið fram fyri almenn-ingin.

Hesa stóðu skulu vit als ikki ovunda teim stóru miðlunum, ei heldur skulu vit kenna okkum undirbrotlig, at vit ikki megna at hava eitt tíðindafólk í hvørjum horni á klótuni. Tí mangan er frægari ikki at dekkja eitt oki, enn at dekkja tað so einsporað og trongs-kygt, sum í aktuella forinum við nýggja Vietnam, sum fer fram í lötuni. Hetta er eitt klassiskt dømi um, at vit ikki mugu hoyra um, eyðvitað fáa mistanka um, at tveir partar skulu til

fyrí at skapa eina stóðu sum í Serbia. Harvið ikki sagt, at vit ikki mugu hava samhuga fyrí øðrum av portunum. Men tað skal so ikki vera testosteron-bumban USA einsamt, sum skal diktera hvørum eg skal taka undir við.

Einki føroyskt undirhald

SvF siggi eg ikki fyrí tíðina, av teirri einföldu orsök, at eingin skrá er at til-rættisleggja eftir. Havi vant meg við at fylgja við í skránni, soleiðis at eg ikki verið hangandi við skiggjan alt kvöldið. Hetta kann tilráðast øllum potentiellum sapparum, sum ótilvitað halda, at tey missa nakað við at slökkja. Spyrg teg sjálva, hvat tú sást í sjónvarpinum í gjár, og tú verður var-ug við, at tú hevur gloymt tað allar-mesta. And life goes on.

Sjónvarpið ger annars nógvar góðar kjaksendingar, har tíð er hjá fólk at sleppa til orðanna. Hetta er meir enn aðrar sjónvarpsrásir kunnu bjóða okkum hyggjarum. Men eg sakni fø-royskt undirhald í sjónvarpinum. Her-við meini eg ikki tyrolaraborðhald við felagssangi o.t., men fjølbroytt undir-hald. Kanska ein long sending í prime-time, ikki endiliga hvørja viku, men eina dygdarsending við djørvum og fryntligum vertum. Tað átti at verið nokk av tilfari at taka av í Føroyum, tí

Rigmor Dam,
lærari,
skrivar:

vit hyggjarar eru nokkso takksamir. Man kundi til domis havt onkra kapp-ing, lagnusögur, brúkaratilfar, prátt við fólk, kjak um aktuelt evni, tættir og tónleik.

Ítróttarfrásagnir

Eg gleði meg hvørt ár, tá fót bóltis-kappingin og kapproðurin verða útvarpað. Sjálvt um eg als onki skil havi fyrí ítróttinum, so er hetta sum grækariðsmessa í Havn. Tí her í bý-num hoyra vit ongi fjøldur, sum kunnu minna okkum á, at summarið er í nánd. Tá verða ítróttarfrásagnirnar, saman við tokulúrinum frá skipunum á vánni sum tjaldursklipp og lamba-jarman, sum siga frá um summar-stevnur, útsitavíðjanir, betri veður og ljósari tíðir.

Ja, gott er at ganga og mala millum húsin í Havn, tá rópini frá áskoðar-unum og útvarpsmanninum gartera um gellar og tún. Góðar páskir.

Útsjón

Jóhan Samuelsen, Annika Joensen, Einar Petersen, Oddvør Johansen, Steintór Rasmussen og Rigmor Dam skiftast um at skriva Útsjón